

Sammendrag:

Den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2001 - nøkkelrapport

Den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2001 (RVU2001) er den fjerde reisevaneundersøkelsen som gjennomføres her til lands. De tre foregående var i 1984/85, 1991/92 og 1997/98.

Reisevaneundersøkelsene omfatter alle typer personreiser, både dagliglivets korte reiser og lengre reiser som gjennomføres sjeldnere, samt bruk av alle typer transportmidler, inkludert gange. Formålet med de nasjonale reisevaneundersøkelsene er å undersøke befolkningens reiseaktivitet og reisemønstre. Undersøkelsene skal blant annet fortelle:

- omfanget av folks reiser
- hvorfor folk reiser
- hvordan folk reiser
- hvordan reiseaktiviteten varierer mellom ulike befolkningsgrupper

I RVU2001 er mer enn 20.000 personer 13 år og eldre intervjuet om sine reiser på en bestemt registreringsdag (daglige reiser), og eventuelle lange reiser man har foretatt i løpet av siste måned. Med lange reiser menes reiser som er minst 100 kilometer en vei, eller utenlandsreiser.

Tilgang til transportressurser

85 prosent av befolkningen tilhører en husholdning med én eller flere biler. 52 prosent har én bil, mens 43 prosent tilhører en husholdning med to eller flere biler.

19 prosent av befolkningen har et svært godt kollektivtilbud der de bor, mens for 25 prosent er kollektivtilbudet dårlig og for 13 prosent svært dårlig. Det er klare forskjeller i kollektivtilbudet mellom ulike steder i landet. Det beste kollektivtilbudet finnes i Oslo/Akershus hvor 47 prosent av befolkningen har et svært godt tilbud, mens 26 prosent har et godt tilbud. To av tre i Bergen, Trondheim og Stavanger har også et svært godt eller godt kollektivtilbud. Utenfor byene er situasjonen

en annen. Her har bare seks prosent et svært godt eller godt kollektivtilbud, mens hele 81 prosent har et dårlig eller svært dårlig tilbud.

Så mange som 75 prosent av befolkningen over 12 år eier eller har tilgang til sykkel, mens ni prosent av dem som er 16 år og eldre eier eller har tilgang til moped og/eller motorsykkel. Mellom 1998 og 2001 har det vært en liten nedgang i andelen som har tilgang til sykkel.

Omfanget av reiser

I 2001 foretok befolkningen i alderen 13 år og eldre i gjennomsnitt 3,09 reiser hver per dag. I løpet av en dag er det 15 prosent som ikke foretar noen reiser, 35 prosent foretar en eller to reiser, 28 prosent 3-4 reiser, mens 22 prosent foretar fem reiser eller mer. Andelen "ikke-mobile" er noe høyere i 2001 sammenlignet med 1998 da den var 13 prosent.

Gjennomsnittsreisen er på 11,9 kilometer med en varighet på 20 minutter. De fleste reiser er imidlertid korte, 40 prosent av reisene er under 3 km, 56 prosent er under 5 km.

Hver måned er det om lag 46 prosent av befolkningen 13 år og eldre som foretar en lang reise. Disse gjør i gjennomsnitt 2,9 reiser. Hovedtyngden ligger imidlertid på en eller to reiser, det er liten gruppe høymobile, dvs personer som foretar mer enn fire lange reiser per måned, som trekker opp. Gjennomsnittet for hele befolkningen er 1,35 reiser per måned.

Transportmiddelbruk

I 2001 utgjorde reiser som bilfører drøyt halvparten av alle daglige reiser som befolkningen gjennomførte. 12 prosent av reisene skjedde som bilpassasjer, og bilen var dermed hovedtransportmiddel på nærmere to av tre reiser. En firedel av reisene ble foretatt med ikke-motoriserte transportmidler, 22 prosent var gangturer, mens fire prosent

var sykkelturer. Reiser med kollektive transportmidler utgjorde ni prosent av befolkningens reiser i 2001. Buss er det viktigste kollektive transportmidlet. Nærmere 60 prosent av alle kollektivreiser foregår med buss. De skinnegående transportmidlene står for ca en fjerdedel av kollektivreisene, seks prosent av dem skjer med båt og ca fem prosent med fly.

Fra 1985 til 1998 økte bilbruken på bekostning av andre former for transport. De siste tre årene synes imidlertid andelen bilreiser å ha stabilisert seg.

Bilen er like dominerende på lange reiser som på daglige. I 2001 var bil hovedtransportmiddel på 64 prosent av alle lange reiser som ble foretatt. Hver femte reise skjedde med fly, fem prosent med tog, en tilsvarende andel med båt/ferge, mens seks prosent av de lange reisene ble foretatt med buss.

Sammenlignet med 1998 foregår en større andel av reisene med bil. Det er i særlig grad flyet som svekker sin posisjon. Fly har tapt markedsandeler på alle hovedrelasjoner i Sør-Norge.

Reisenes formål

Formålet med de daglige reisene kan deles i tre hovedområder:

- reiser i forbindelse med lønnsarbeid og skole/utdanning
- reiser i forbindelse med ubetalt arbeid for husholdningen
- reiser i forbindelse med fritiden

Reiser i forbindelse med lønnsarbeid og skole/utdanning er arbeidsreiser (22 prosent), skolereiser (4 prosent) og tjenestereiser (3 prosent). Reiser i forbindelse med ubetalt arbeid for husholdningen er handle- og servicereiser (25 prosent) og omsorgs-/følgereiser (13 prosent), mens reiser i forbindelse med fritiden er fritidsreiser (17 prosent) og besøksreiser (13 prosent).

Som enkeltreiser utgjør arbeidsreisene 22 prosent, men beregninger fra RVU1998 viste at de inngår i nærmere halvparten av alle hovedreiser. Både omfanget, og at de foregår konsentrert i tid og rom, gjør at de er dimensjonerende for kapasiteten i veg- og kollektivsystemet.

Private formål dominerer også de lange reisene – nærmere fire av fem reiser er av privat karakter. Ferie/fritid og besøk er de viktigste reiseformålene og står i alt for 60 prosent av alle lange reiser.

Private ærend, dvs innkjøpsreiser, medisinske reiser, følge-/hentereiser og utgjør 12 prosent, mens organiserte fritidsaktiviteter i forbindelse med idrett, politikk etc. bare står for to prosent av reiseomfanget.

Arbeidsreiser

I gjennomsnitt gjør hver sysselsatt 1,04 arbeidsreiser per dag, inkludert lørdager og søndager. Resultatene indikerer en langsiktig trend i retning av flere arbeidsreiser, noe som blant annet har sammenheng med økningen i arbeidsstyrken – flere kvinner og unge deltar nå i yrkeslivet enn tidligere.

Ca 90 prosent av arbeidsreisene foregår på hverdager.

En arbeidsreise er i gjennomsnitt knapt 14 kilometer lang og tar 21 minutter hver vei. Både reiselengden og tidsbruken er noe høyere i 2001 enn i 1998. I et tiårsperspektiv er det en trend mot økt reiselengde på arbeidsreisene. Det geografiske arbeidsmarkedet ser ut til å ha blitt større.

I 2001 utgjorde reiser som bilfører 63 prosent av alle arbeidsreiser. Syv prosent av reisene skjedde som bilpassasjer, og bilen var dermed hovedtransportmiddel på 70 prosent av arbeidsreisene. 11 prosent gikk til/fra jobb, mens andelen som syklet var seks prosent. Reiser med kollektive transportmidler utgjorde 12 prosent av arbeidsreisene i 2001.

Utenlandsreiser

I løpet av en måned foretar om lag 15 prosent av befolkningen minst én utenlandsreise. Ettersom det i løpet av en måned er så få som reiser til utlandet, blir gjennomsnittlig antall utenlandsreiser for befolkningen lav, kun 0,30 reiser.

Hver sjettede utenlandsreise skjer i forbindelse med arbeid, mens drøyt 80 prosent er ulike private gjøremål. Ikke uventet går en stor del av nordmenns utenlandsreiser til Sverige. I 2001 hadde 40 prosent av utenlandsreisene endepunkt i Sverige, 16 prosent Danmark, fem prosent Storbritannia, 11 prosent i Nord-/Mellom-Europa, 18 prosent i Sør-Europa, mens syv prosent endte utenfor Europa.